

На прикладі аналізу процесу виявлення обдарованих учнів-представників різних культур у штаті Техас можна стверджувати, що учні-білінгвали мають бути активно залучені до сучасних програм для обдарованих і талановитих дітей, не дивлячись на їх національні, мовні та культурні особливості, які не можуть бути перешкодою для розвитку їх академічних здібностей, включаючи передусім лінгвістичні

ЛІТЕРАТУРА

1. Ліфференко Д.О. Лінгвістична обдарованість як вид спеціальної обдарованості / Д.О. Ліфференко // Освіта та розвиток особистості. – 2013. – №1. – С. 63-65.
2. Тадеєв П.О. Розвиток теорії і практики навчання обдарованих школярів у США (20-ті роки ХХ – початок ХХІ століття): монографія / П.О. Тадеєв. – Рівне: ПП ДМ, 2011. – С. 337-410.
3. Breedlove Lynette. Identifying linguistically diverse students as gifted and talented: A qualitative study of adding a new measure / L. Breedlove. A Dissertation Ph D. Educ. Psychology. Texas A&M University. – 2007. – 138 p.
4. Castellano J.A. Special populations in gifted education: Understanding our most able students from diverse backgrounds / J.A. Castellano, A.D. Frazier // Waco, TX: NAGS. Prufrock Press. – 2010. – P. 62-73.
5. Ford D.Y. Culturally and linguistically diverse students in gifted education: Recruitment and retention issues / D.Y. Ford, T.C. Grantham, G.W. Whiting // Exceptional Children. – 2008. – V. 74. – P. 289-306.
6. Hurris C.R. Identifying and Serving Recent Immigrant Children Who Are Gifted / C.R. Hurris // Gifted Education Digests. – Arlington, V.A. – 1993 – P. 38-44.
7. Texas Education Agency. Texas state plan for the education of gifted / talented students. Austin, TX: Texas education Agency. – 2000. – 112 p.

И.В. ГОЛУБЕВА. ИДЕНТИФИКАЦИЯ И ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ СPROВОЖДЕНИЕ ЛИНГВИСТИЧЕСКИ ОДАРЁННЫХ УЧЕНИКОВ – ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ РАЗНЫХ ЯЗЫКОВ И КУЛЬТУР США

Резюме. В статье рассматривается проблема идентификации и педагогического сопровождения лингвистически одаренных учеников-представителей разных культур США. Автор характеризует основные достижения современных отечественных и американских исследователей относительно затруднений проведения этих процессов. Определяется серия рекомендаций, которым должны следовать американские учителя в процессе идентификации и дальнейшего сопровождения лингвистически одаренных представителей различных национальностей в программах обучения одаренных детей в США.

Ключевые слова: лингвистическая одаренность, идентификация, педагогическое сопровождение, представители разных языков и культур, образование одаренных, трудности идентификации.

I.V. HOLUBYEVA. IDENTIFICATION AND SERVING OF LINGUISTICALLY GIFTED STUDENTS REPRESENTATIVES OF DIFFERENT LANGUAGES AND CULTURES

The summary. The article deals with the problems of identification and serving of linguistically gifted students representatives of different languages and cultures in the USA. The author characterizes the main achievements of modern Ukrainian and American scientists concerning difficulties of these processes promotion. It is determined series of recommendations for American teachers that should be used during the identification and serving linguistically gifted and culturally diverse students in the gifted programmes in the USA.

Key words: linguistic giftedness, identification, serving, linguistically gifted and culturally diverse students, gifted education, difficulties of identification.

Одержано редакцією 18.03.2015 р.

УДК: 378. 147. 016: 811. 111 – 048. 34

С.І. ЛОБАНОВА, В.Б. СТЕРНІЧУК

ОПТИМІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ТЕХНІЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИК ПРАВИЛЬНОГО ВИПРАВЛЕННЯ МОВНИХ ПОМИЛОК

Резюме. У роботі проведені дослідження ефективності виправлення помилок викладачами кафедри іноземних мов у мовленні студентів технічних спеціальностей університетів, структуровано типи виправлення помилок, розроблена та реалізована анкета для студентів стосовно ефективності впровадження різних методичних підходів до виправлення та запропоновані рекомендації щодо найбільш оптимальних методик виправлення помилок при вивченні іноземних мов у технічних ВНЗ.

Ключові слова: іноземні мови, анкета, виправлення помилок, оптимізація навчання, ефективність.

Постановка проблеми. При викладанні англійської мови для студентів технічних спеціальностей у Луцькому НТУ викладачі кафедри іноземних мов достатньо уваги і часу приділяють виправленню помилок, їх аналізу, організації додаткових тренувань з метою їх подальшого запобігання. Іноді робота по виправленню лексичних мовних помилок призводить до позитивних результатів. Однак, впроваджені методики виправлення, успішні в одному випадку, не працюють в іншому. Студенти реагують на виправлення помилок викладачем у процесі практичного заняття, але ці виправлення не інтегруються в мовну практику, помилки повторюються і навіть певним чином закріплюються при спілкуванні. Тому для викладачів кафедри є актуальним вивчення

питання виправлення помилок в процесі викладання іноземної мови, щоб в повсякденній роботі досягнути більшої ефективності і позитивних результатів у процесі вивчення студентами мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема виправлення помилок в процесі викладання іноземної мови має дуже суперечливу історію. Питання виправляти помилки чи ні, а якщо виправляти, то як, багато у чому залежить від методики, якої дотримується викладач у своїй роботі, а також від виду мовної діяльності, в ході якої відбувається виправлення помилок. У 1950-1960 роки у рамках аудіолінгвістичного підходу до викладання підкреслювалася обов'язкова необхідність виправлення помилок будь-якою ціною [1]. У 80 роки 20 сторіччя позиція науковців та викладачів іноземних мов дещо змінилася. Багато хто з них, зокрема, прибічники так званого “природного підходу” на чолі із Стівеном Крашеном, стали говорити про те, що виправлення помилок в процесі навчання іноземній мові не лише не треба, але і шкідливо [3]. Вони вважали, що це негативно позначається на мотивації студентів. Помилки в усній мові викладачі не виправляли, а корегування помилок у письмових роботах віддавалося у руки самим студентам. Комунікативний підхід, що з'явився у 90 роки і поширений до цього часу, не розглядає виправлення помилок як предмет першочергової важливості, ставлячи основним завданням неперервність мови і прийнятність використання мовних форм [4]. На сучасному етапі ряд науковців схиляються до того, що у рамках комунікативного підходу, виправлення помилок і спирання не лише на зміст висловлювань, але і на форму може сприяти більш ефективному викладанню іноземної мови [2]. Які ж найбільш ефективні підходи до виправлення помилок при вивченні іноземних мов студентами технічних спеціальностей? Як реагують студенти на виправлення? Що потрібно знати викладачу для оптимізації процесу навчання іноземній мові? Всі ці питання, на наш погляд, є достатньо важливими і актуальними.

Мета роботи – провести дослідження ефективності виправлення помилок у мовленні студентів технічних спеціальностей університету та розробити рекомендації щодо найбільш оптимальних методик корегування помилок при вивченні іноземних мов.

Виклад основного матеріалу дослідження. Враховуючи важливість питання ефективного виправлення помилок на практичних заняттях з іноземної мови в університеті, на наш погляд, першочерговим повинна бути правильна організація роботи викладача. Кожен викладач кафедри повинен знаходити розумний баланс виправлень у своїй роботі, оскільки основною метою вивчення іноземної мови студентами є комунікативність, тобто формування у них вміння вільно висловлюватись англійською чи іншою іноземною мовою та розуміти їх.

При цьому, одночасно, викладачі іноземної мови відповідальні за підготовку студентів до успішного проходження підсумкових атестацій. Знайти цей баланс – дуже важке завдання. Студенти повинні не боятися говорити, повинні вміти вільно користуватися іноземною мовою для спілкування і накопичення інформації, і в той же час, повинні володіти достатньою мірою правильності мови.

Як показала практика, у більшості випадків студенти технічних спеціальностей нашого університету при вивченні іноземної мови часто зазнають психологічного тиску, страху перед помилками, хвилювання під час спілкування іноземною мовою. Постійне і наполегливе виправлення помилок у такій ситуації робить процес навчання іноземної мови безрезультатним. Проте, без розумної корекції помилок студентів з боку викладача в умовах реального життя, коли освітній процес вимагає підтвердження відповідності його державним стандартам, позитивного результату не досягти.

Ще одним аргументом на захист виправлення помилок є той факт, що без втручання викладача у плани виправлень, розвиток мовних навичок у студента зупиняється задовго до поставленої мети. Це означає, що наприклад, мовна форма у неправильному вигляді може “законсервуватись” у свідомості студента і буде повторюватися в спотвореній формі незалежно від подальших зусиль викладача. На практиці це може чинити досить серйозні перешкоди у майбутньому кар'єрному зростанні випускників та створювати труднощі у повсякденному житті.

Наступний аргумент на користь виправлення помилок носить дуже практичний характер. Часто в сучасному суспільстві іноземна мова, особливо англійська, використовується для спілкування людей, що не є носіями цієї мови. Якщо у кожного учасника такого спілкування сформувалися “власні мовні кліше”, їх спілкування може зазнати фіаско, оскільки вони не зможуть зрозуміти справжній зміст висловлювання. Викладачі і студенти дещо по-різному ставляться до виправлення помилок. За даними досліджень до 25 % студентів у групі не хотіли б, щоб їх помилки виправляли в процесі заняття. Студенти констатують, що постійне виправлення помилок їм не допомагає, а веде до обмежень при формуванні іншомовних висловлювань. Вони вважають за краще, щоб викладач зазначав меншу кількість помилок, але щоб кожному виправленню приділялося більше часу і при цьому використовувалися різні наочні методики. Викладачі ж, навпаки, вважають непродуктивним приділяти виправленню помилок велику кількість часу, а також робити це підкреслено через реальну можливість спровокувати у студентів страх при спілкуванні іноземною мовою. Проте і студенти, і викладачі вважають виправлення помилок важливою частиною процесу вивчення іноземної мови. Отже, помилки в процесі викладання іноземної мови потрібно виправляти.

Відтермінування виправлень можливе лише тоді, коли увага зосереджена не на формі, а на утриманні неперервності мови, особливо під час емоційних дискусій. Викладачі кафедри, ґрунтуючись на досвіді викладання іноземних мов, сходяться на думці, що чим більше відтерміновано в часі виправлення помилки, тим менш воно ефективне.

Таким чином, робота над помилками через деякий час після проведення практичного заняття багато в чому втрачає свої функції. Самостійна ж робота студентів над помилками розглядається більшістю викладачів кафедри як найменш ефективна форма.

Помилки у студентів можна класифікувати за аспектами мови (фонетичні, лексичні, граматичні). Виділяються явні і приховані помилки. Залежно від впливу на розуміння мови виділяються сильні і слабкі помилки.

Якщо робота студента носить явно виражений комунікативний характер і основну увагу зосереджено на утриманні неперервності мови, виправлятися повинні тільки ті помилки, які перешкоджають розумінню висловлювань. Наступними до виправлення приймаються помилки, що повторюються. Коли ж увага зосереджена на формі (особливо при роботі над граматичним матеріалом, а також при роботі по формуванню навичок письмової мови), увага повинна приділятися як сильним, так і слабким помилкам.

Виходячи з існуючих наукових джерел [4] можна виділити шість типів виправлення помилок:

1. *Explicit correction*. Явне виправлення, коли викладач безпосередньо вказує на важливу помилку, пояснює, у чому вона полягає, і наводить вірний варіант відповіді.
2. *Recast*. Перифраза – вимовлення або написання початкового невірною за формою мовного зразка вже без помилки, але без яких-небудь пояснень з боку викладача.
3. *Clarification Request*. Прохання про пояснення, коли викладач дає знати, що не зрозумів висловлювання студента. Це звичайна ситуація і в реальній комунікації на практичному занятті.
4. *Metalinguistic Cues*. Використання термінології (наприклад, граматичної) – реакція, пов'язана з висловлюванням студента, але вона з боку викладача не пропонує правильної форми.
5. *Elicitation*. Стимулювання мовно свідомої діяльності, спонукання до виправлення і подальше “витягання” правильної форми. Наприклад, викладач повторює висловлювання студента до місця, де була зроблена помилка.
6. *Repetition*. Повторення неправильного за формою висловлювання студента викладачем з обов'язковим акцентом у тій частині, де зроблена помилка.

Як же викладачі кафедр іноземних мов чинять насправді? Аналіз роботи викладачів показав, що більшість із них в середньому виправляють близько 70% від загального числа зроблених студентами помилок. А як же реагують на виправлення студенти? Який із типів виправлення помилок найбільш ефективний для них? Для цього нами була розроблена анкета наступної форми.

АНКЕТА

1. Група, факультет _____
2. Чи потрібно викладачу на практичних заняттях з іноземної мови виправляти помилки студента під час мовлення? (непотрібне викреслити) – Так - Ні
3. Якщо «так», то який з нижче наведених типів виправлення помилок є найбільш ефективним за 5-ти бальною шкалою?
 - миттєве виправлення (викладач втручається у мовлення, пояснює і наводить вірний варіант, але при цьому студент може втратити послідовність думок);
 - миттєве усне або письмове виправлення помилки студентом без пояснення з боку викладача;
 - викладач зупиняє мовлення студента і просить дати пояснення помилці, яка не дозволяє зрозуміти його висловлювання;
 - при помилці, наприклад, граматичній, викладач зупиняє мовлення студента і вказує на граматичне явище, при цьому не пропонує правильного варіанту;
 - при помилці викладач спонукає студента до самостійного виправлення помилки, повторюючи висловлювання студента до місця, де була помилка;
 - при помилці зробленій студентом, викладач повторює наведений неправильний варіант з акцентом у тій частині, де зроблена помилка.

У процесі опитування прийняли участь студенти чотирьох груп першого, другого та п'ятого курсів машинобудівного факультету. У результаті опрацювання анонімних анкет ми отримали такі результати (таблиця 1).

Таблиця 1

Типи виправлень	Бали					Кількість студентів, які оцінили тип 5 чи 4	Рейтинг типів
	5	4	3	2	1		
1	8	8	12	18	12	16	4
2	-	20	8	12	18	20	3
3	-	16	26	12	4	16	4
4	4	12	26	8	8	16	4
5	16	24	18	-	-	40	2
6	28	20	8	-	2	48	1

Таблиця результатів показує, що шостий і п'ятий типи виправлень мовлення на думку студентів є найбільш ефективними при вивченні англійської мови. 83% опитаних вважають, що найбільш ефективним є випадок, коли викладач повторює наведений неправильний варіант, акцентуючи ту частину, де зроблена помилка, а 69% студентів вважають, що викладач повинен спонукати самого студента до самостійного виправлення помилки.

У процесі опитування студенти підтвердили, що через ряд психологічних особливостей вони сприймають перифразу як альтернативу власному висловлюванню або навіть як простий повтор фрази

викладачем. Таким чином, найбільш використовуваний тип виправлення помилок найчастіше не спрацьовує, а час, витрачений на виправлення помилки, виявляється даремним. Звичайно, ініціатором процесу виправлення є викладач, але очевидно, що студент у цьому процесі повинен займати дуже активну позицію. Тут основна роль відводиться самокорекції і корекції з боку інших студентів. Ігнорування помилок завдає непоправної шкоди прогресу у вивченні іноземної мови.

Висновки. Отже, потрібно правильно проводити роботу по виправленню помилок студентів для оптимізації вивчення іноземної мови. На даний час пропонуються наступні рішення: помилки – невід’ємна частина навчального процесу з вивчення іноземних мов; помилки мають різну вагу відповідно до контексту ситуації, усі помилки “лікуються” по-різному; відсутність виправлень призводить до накопичення проблем у довгостроковій перспективі; студенти і викладачі по-різному уявляють собі ідеальне виправлення помилок, тому потрібне досягнення взаємного розуміння і співпраці; пряме виправлення помилок і перифраз – не є найбільш ефективними формами зворотного зв’язку; помилки студентів – матеріал для осмислення і подальшої роботи; втручання викладача при виправленні помилок має бути розумним, тактовним і достатнім.

ЛІТЕРАТУРА

1. Івицька Н.Д. Про найбільш типові помилки при вивченні англійської мови і деякі шляхи їх подолання / Н.Д. Іваницька // Іноземні мови в школі. – К., 1995. – С. 46-52.
2. Конєцька В.П. Про зіставлення нормативних варіантів в рідній і іноземній мові / В.П. Конєцька // Іноземні мови в школі. – К., 1981. – С. 20-22.
3. Аракин В.Д. Сравнительная типология английского и русского языков / В.Д. Аракин. – [3-е изд.]. – М.: ФИЗМАТЛИТ, 2005. – 232 с.
4. Волинцева О.В. Речевые ошибки студентов пути их исправление в устной англоязычной речи / О.В. Волинцева // Практика преподавания иностранных языков на факультете международных отношений БГУ. – Минск, 2011. – С.43-45.
5. Меркулова С.Г. Современные подходы к исправлению ошибок в устной речи при изучении английского языка / С.Г. Меркулова // Английский язык. Приложение к газете “Первое сентября”. – 2002. – С. 5-45.
6. Натальин В.П. Тестовый контроль аудирования на уроках английского языка / В.П. Натальин, С.А. Натальина // Иностранные языки в школе. – 1989. – №2. – С. 4-17.
7. Thornbury S. How to Teach Grammar / S. Thornbury. – Longman Pearson Education, 1999. – 189 с.
8. Russel V. Corrective Feedback, over a decade of research since Lyster and Ranta. Where do we stand today? / V. Russel. – Electronic Journal of Foreign Language Teaching, 2009. – Vol.6. – №1. – pp. 21-31.

С.И. ЛОБАНОВА, В.Б. СТЕРНИЧУК. ОПТИМИЗАЦИЯ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ В ТЕХНИЧЕСКИХ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ ПУТЕМ ВНЕДРЕНИЯ МЕТОДИК ПРАВИЛЬНОГО ИСПРАВЛЕНИЯ РАЗГОВОРНЫХ ОШИБОК

Резюме. В работе проведены исследования эффективности исправления ошибок преподавателями кафедры иностранных языков в разговорной речи студентов технических специальностей университетов, структурированы типы исправления ошибок, разработана и реализована анкета для студентов, которая касается эффективности внедрения разных методических подходов к исправлению и предложены рекомендации по поводу наиболее оптимальных методик исправления ошибок при изучении иностранных языков в технических ВУЗах.

Ключевые слова: иностранные языки, анкета, исправление ошибок, оптимизация изучения, эффективность.

S.I. LOBANOVA, V.B. STERNICHUK. OPTIMIZATION OF FOREIGN LANGUAGES STUDING BY INVENTING THE METHODS OF RIGHT MISTAKES CORRECTION

The summary. In this article the efficiency of correction the mistakes in students English speaking by professors of foreign languages department is researched. It is structured the types of the questionnaire mistakes correction. It is worked out and realized that is concerned the efficiency of inventing different methodological approaches to the mistakes correction. It is offered the recommendations as for the most optimal methods of mistakes correction during studying foreign languages in technical higher educational establishments.

Key words: foreign languages, questionnaire, mistakes correction, optimization of studying, efficiency.

Одержано редакцією 11.02.2015 р.

УДК: 378. 016. 81' 25

С.В. ПЕРОВА

ПЕРЕКЛАДАЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Резюме. У статті розглядається проблема формування перекладацької компетентності майбутніх фахівців немовних спеціальностей у ВНЗ, подається визначення терміну «перекладацька компетентність у сфері професійної комунікації». Автор визначає місце перекладацької компетентності у складі загальнопрофесійної компетентності майбутнього фахівця. Зазначено фактори одночасного вивчення іноземної мови та перекладу у сфері професійної комунікації.